

TRIKOTAJ MATOSIDAN BOLALAR KIYIMINI TIKISH VAİ TAQILMASINI İSHLASH

Mirzaqulova Irodaxon Nabiyevna

Farg'ona Shahar 1-sonli Politexnikum ta'lim ustalari

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada Trikotaj matosidan bolalar kiyimini tikish va taqilmasini ishlash haqida to'liq ma'lumotlar keltirilgan..

Kalit so'zlar: Trikotaj, andoza, paxta va ipak tola, old bo'lak, bo'ylama ip.

Trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarish jadal sur'atlar bilan rivojlanmoqda, yangi texnologiyalar qo'llanilmoqda va mahsulot turlari kengayib bormoqda. Sanoat, savdo va xizmat ko'rsatish yuqori texnologik, tannarxi past va xaridor talabiga javob beradigan xususiyatlarga ega bo'lgan trikotaj mahsulotlarini ishlab chiqarishni talab qiladi. Bolalar kiyimlari ularning ongiga juda kata ijobiy va salbiy ta'sir ko'rsatadi. O'sib borayotgan bolalarning tezkor, chaqqon, aqlli, o'ziga ishongan, fahm farosatli bo'lishlarida kiyimlarning xam o'rni katta. Bolalarning dunyoqarashi kattalarnikidan tubdan farq qiladi. Matolarning yorqin rangda bo'lishi ularning qabul qilish diapazonini tez rivojlanishini ta'minlaydi Bolalar kiyimini modellashtirishda to'g'ri tanlangan gazlamaning ahamiyati kattadir. Bolalar kiyimini tanlash uchun sifatli, yuqori darajali gigienik, ekspluatation va estetik sifatga ega bo'lgan materiallar tavsiya etiladi. Bolalar kiyimlariga qo'llanilayotgan material chidamlilik xususiyatiga ham ega bo'lmog'i darkor, sababi bolalar serxarakat bo'ladilar. Bolalar kiyimi bolalar tanasida havo sirkulyasiyasi (aylanishini) yaxshilashga xizmat qilishi lozim.

Zamonaviy trikotaj matosidan bolalar ko'ylagi oddiy, kiyishga qulay, yengil, tez-tez yuvishga mos, dazmol qilishga qulay bo'lishi kerak. Ko'ylakni tikishda arzon matodan, arzon bezak beykalaridan, furnituralardan, to'rlardan, applikatsiyadan, kashta choklardan, turli bahyaqatorlardan foydalanilgan holda tikiladi. Ko'ylakni tikish jarayoni ikki bosqichda olib boriladi. 1-bosqichda mayda bo'laklarni tayyorlab olinadi. 2- bosqichda bo'laklar yig'iladi.

1-bosqich. Mayda bo'laklarni tayyorlash, bunda old bo'lak o'rta qismiga applikatsiyani tikish, orqa bo'lak o'rta qirqimini tikish, qo'yma bo'laklarni tayyorlash, belbog'ni tayyorlashdan iborat.

Gazlamalarni tanlash modellarning qo'llanilish maqsadiga ko'ra, ularning kompozitsion qarorlari xarakteri va yo'nalishiga qarab amalga oshiriladi. Bolalar kiyimlari zamonaviy bozor tuzilishi va bezagi bo'yicha turli matolarning ishlatilishi bilan xarakterlanadi. Bolalar kiyimi ayniqsa, sport kiyimlari tabiiy matolardan tayyorlanadi. Masalan, velyer, maxra, lastik, trikotaj, tabiiy tola aralashgan neylon va

boshqalardan tikiladi. Shuningdek sun'iy matolar xam ishlatilishi mumkin. Bunda sport turi, bola yoshini xisobga olish kerak. Sport kiyimlarini ishlab chiqarishda gazlamaning tolaviy tarkibidan tashqari uning 31 o'rilish turi, dinamik- mexanik xususiyatlarini inobatga olish zarur bo'lib bunda, gazlamaning pishiqligidan tashqari uning uzilishi (yirtilishi)ham muhimdir. Trikotaj matolaridan tikilgan kiyimni kiyib yurish qulay, odam badanini siqmaydi. Ularning issiqni saqlab qolishi va gigienik xususiyatlari juda yaxshi.

Trikotaj matolari yuvilganda va xatto kimyoviy tozalashda ham bo'ylamasiga kirishadi, eniga esa kengayadi. Shu tufayli trikotajdan tikilgan buyumlar o'z shaklini tez yoqatadi. Ichki kiyimlarni tikish uchun bo'ylamasiga ko'ndalangiga to'qilgan matolar ishlatiladi. Mayka, ishtonlar, bolalar kiyimlari uchun bu matolar paxta tolali ipdan "Glad" o'rilishda ishlab chiqariladi. Bu buyumlar lavsan tolali xajmdor iplardan tayyorlanadi. Issiq saqlovchi ichki kiyimlar uchun paxta tolali iplar, nitron va viskoza aralashmasidan olingan iplardan, sirtiga tuk chiqariladigan matolar ishlatiladi. Bolaning tanasining o'lchamlari ikki yo'nalishda o'rganiladi. Yoshi keng miqyosda olingan, masalan, 3 yoshdan 18 yoshgacha bolalar guruhi bir vaqtda o'lchanadi. Bunday usul, ko'ndalang tadqiqot usuli deyiladi. Bolalar tanasi yoshiga xos o'zgaruvchanliklarga ega bo'lganligi sababli ularni o'lchash ishlari va statistik parametrlar hisobi intervali bir yilga teng guruhlar bo'yicha olib boriladi, aks holda, natijalar normal taqsimot qonuniyatiga bo'ysunmaydi.

Avval old va orqa bo'lak, yelka, yon qirgimlarini birlashtirib tikiladi va bir tomonga qaratib dazmollanadi, yo'rmalanadi. Burmalari tekislab olingan qo'yima burma old va orqa o'rta rel'ef qirqimiga qo'yib tikiladi.

Qo'yima burma tikilgan chok ustiga old va orqa yon bo'lak rel'ef qirqimi o'ngini o'ngiga qo'yib birlashtirib tikiladi. Yoqa, yeng o'mizi va yubka etaklari bir xil matodan qiya bichilgan bezak mag'iz bilan tikib chiqiladi. Orqa bo'lak yoqa o'mizida mag'izni

davom ettirib, izma tikiladi va puxtalanadi. Ko‘ylakning yuqori qismining yon chokini burmalari tekislab olingan yubkaning yon chokiga to‘g‘rilab to‘g‘nog‘ich yordamida birlashtiriladi va mashinada biriktirib tikiladi. Biriktirib tikilgan chok qirqimlari yo‘rmlanadi. Orqa yoqa o‘mizida bitta tugma puxtalanadi. So‘ngra oxirgi ishlov beriladi va NIIB bajariladi. Bolalar kiyimi kattalar kiyimining nusxasi bo‘lib, barcha detallar takrorlanadi. Bolalar kiyimi hozirgi ko‘rinishini kasb etgunga qadar uzoq rivojlanish yo‘lini bosib o‘tadi. Bolalar kiyimini loyihalashda har bir yosh guruppasiga mansub bolalarning gavda kiyim detallarining chizma yoyilmasini, gavda o‘lchamlari va chok haqiga asoslanib chizishda har xil konstruksiyalash metodlaridan foydalaniladi. Garchi konstruksiyalash metodlarining kamchiliklari ham bo‘lsada, ular ancha oson kiyim detallarining forma hamda o‘lchamlarini nisbatan to‘g‘ri aniqlash imkonini beradi, shunga ko‘ra dastlabki chizmalar uchun kerakli ma‘lumotlarni hisoblab chiqarishda va ularni hali ham shu metodlar ishlatiladi. Ularning ko‘pchilikka ma‘lum bo‘lganlari hisoblash-o‘lchamlar metodi, proporsional hisoblash metodi, kordinatalar metodi, masshtablar metodi va boshqalar. Konstruksiyalashning proporsional-hisoblash metodlaridan birinchi marta ko‘plab kiyim tikishda foydalaniladi Bu metodlar hisoblash-o‘lchash metodlarining bir to‘ridir; bunda bichish o‘lchamlari hisoblash o‘lchamlariga almashtirilgan. Hisoblash o‘lchamlari ikkita asosiy razmer belgisiga ko‘krak yarim aylanasining ikkinchi o‘lchamiga va rostga proporsional bog‘liq holda belgilanadi, hisobga olinadi. Bolalar kiyimini formalar va modalar tobora ko‘payayotganligi katta yoshdagi kishilar kiyimining turlari o‘amda formalari ko‘payishi bilan chambarchas bog‘liq. Hozirgi bolalar kiyimining asosiy sifat ko‘rsatkichlaridan biri uning funktsionalligidir. Kiyimning funktsionalligi umumiy tushuncha bo‘lib, kiyimning konstruktiv va estetik xarakteristikasini, unga qo‘yiladigan fiziologik, sotsial va texnologik talablarni o‘z ichiga oladi. Yasli yoshidagi bolalarning kiyimlari juda erkin, harakatlanishni qiyinlashtirmaydigan va qulay bo‘lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. X.N.Komilova N.K.Hamroyeva “Kiyim loyixalash asoslar”Toshkent 2005
2. Hasanboyeva G.K,Krimova O.I”Kiyim modelini ishlash va konstruksiyasini tayyorlash.Toshkent1990
3. WWW.osinka.ru